

SVEG
med LILLHERRDAL, ÄLFROS, LINSELL och ÖFVERHOVDAL.
(Härjedalen.)

I Härjedalen, som, i motsats till det hufvudsakligen från svenskt håll kristnade Jämtland, fick sin kyrkliga organisation från Norge och hörde till norska stift ända till Brömsebrofreden 1645, torde den första kyrkan uppförts i *Sveg*, hufvudorten för den äldsta bebyggelsen i denna landsdel. Af ett vittnesmål i samband med fastställandet af rågränserna mellan grannländerna omkring 1273 känner man t. o. m. namnet på den, som »fyrst let gera kirkiu i Heriadal». Han hette *Ljot Dagsson* och skulle enligt beräkning lefvat under senare delen af 1000-talet. Ännu mot slutet af 1300-talet synes landskapet utgjort en kyrklig enhet, men i början af följande århundrade framtråda de första bevisen för dess uppdelning i socknar, bildandet af annexförsamlingar och bygandet af nya kapell. Hede nämnes uttryckligen som socken skild från *Sveg* i ett bref från 1442 (DN 14, n. 59). Kyrka invigdes i Lillherrdal 1407, och ett i Öfre Hoodal nyuppfördt kapell jämte kyrkogård voro färdiga till invigning 1466. Tidpunkten för Hedes afskiljande till eget pastorat kan ej närmare fixeras men torde infallit först mot slutet af 1400-talet, ty ännu är 1470 talas om *Heradals* prestageld (JFT 5, s. 78). I början af 1500-talet fanns emellertid särskild kyrkopräst i Hede församling (se *Hede*). Svegs pastorat uppräknas bland de kanikegäll, som under medeltiden hörde under Trondhjems domkyrka.¹

¹ *G. Schöning*, Beskrivelse over Dom-kirken i Throndhjem. Throndh. 1762, sid. 233.

Af ett bref utfärdadt 5 juni 1493 (DN 14, n. 181) framgår, att *Elfros* då var en by i Svegs socken, ett förhållande som rådde ännu 1564-66 enligt de tionde- och skatteregister, hvilka under Härjedalens ockupation uppgjordes af de svenska fogdarna (JFT 1, s. 33)¹, men vid tiden för den Trondhjemska reformatsen år 1589 omfattade Svegs gäll utom moderkyrkan annexkyrkorna Lille Herdal, Hodal och *Elleros*. Den sistnämnda har alltså tillkommit mellan åren 1566 och 1588.²

Nästa steg till utsöndring af en ny kapellförsamling togs 1758, då innevånarne i de till Svegs socken hörande byarna Lofsdalen, Glöte, Ransjö och Linsäl vid en biskopsvisitation 24 mars s. å. anhöllo att få bygga en liten träkyrka i sistnämnda by, hvilket vann konsistoriets bifall, men företaget fullföljdes först år 1778, sedan konsist. 12 febr. 1777 ånyo tillstyrkt uppförandet af ett kapell i *Linsell*, som enligt åtagande af prästerskapet i Sveg skulle förses med ett visst antal predikningar om året. Kapellet, som af K. M:jt 1798 förklarades för särskild kommun, fick redan 1795 tillstånd att anställa egen predikant, och befattningen förändrades vid löneregleringen 12 maj 1870 till komministratur.

Öfverhogdal bibehöll trots sin höga ålder ännu 1563 sin ställning som »ett litet capelleield» under Sveg. Sedan svenskarne under det nordiska sjuårskriget intagit landskapet, vände sig *Öfverhogdalsborna* till kon. Erik XIV med anhållan att på grund af den långa vägen till moderkyrkan få läggas till *Ytterhogdal*, som år 1562 utbrutits från *Ljusdal* i Hälsingland. Ansökan bifölls i kgl. bref. 8 april 1564, men då Härjedalen vid fredsslutet 1570 afträdde till Norge, återförenades *Öfverhogdal* med Sveg. Det dröjde ända till 1771, innan kapellförsamlingen ånyo framställde en liknande begäran om öfverflyttning till *Ytterhogdal*, men denna gång möttes man med afslag af K. M:jt 12 febr. 1773, så ock 10 mars 1778. Först i samband med *Hafverös* skiljande från *Ytterhogdal* nåddes det gamla önskemålet genom kgl. brefvet 9 dec. 1812, som äfven föreskref, att *Öfverhogdal* i stället skulle läggas till *Ytterhogdal* (se *Ytterhogdal*).

Komministern i pastoratet hade sedan gammalt varit bosatt i Sveg. Vid superintendenten P. Steuchii visitation därstädes 25 jan. 1661 framförde *Lillherrdals* socknemän begäran, att kapellanen i stället skulle få bo hos dem, men detta afslogs med motivering, att han i så fall ej kunde vara pastor till nödig hjälp och *Lillherrdal* för öfrigt åtnjöt gudstjänst hvarannan eller hvar tredje söndag. En år 1777 ingifven ansökan från samma annexförsamling att få egen pastor afslogs efter konsist. afstyrkande af K. M:jt 29 juli s. å., dock medgafs, att kapellanen i Sveg skulle stationeras i *Lillherrdal*. Sockenborna anmodades på den grund att med första anskaffa kapellansboställe (Hdpr. 28/3 1778). Efter åren 1793, 1824 och 1832 förnyade, men resultatlösa ansökningar om utbrytning till eget pastorat, biföll K. M:jt slutligen detta önskemål 28 aug. 1863. Utbrytningen gick i verkställighet 1867. (Se *Lillherrdal*.)

Om Svegs medeltida gråstenskyrka, hvars tillkomst måste sättas rätt långt tillbaka, föreligger den första säkra underrättelsen i en anteckning (Palmsk. saml. n. 308, UB), som lyder: »Swegs kyrkia uti Herredahlen ähr 1563 om sommaren dagen näst effter visitationis Mariæ (3 juli) genom liungeld aff himmelen hasteligen upbränd med all kyrckioskrud såsom klockor, glaas, böcker, messokläder, kalkar, och annan kyrckjonnes tillhörigheet, så att (intet) stod qwart utan allenast blåtta muren». Sockneborna inlämnade i anledning af olyckan en klagoskrift till kon. Erik XIV. I en Härjedals-

¹ En uppgift af *P. A. Munch* (Norge i Middelalderen, s. 92), att kyrka funnits i *Elfros* under medeltiden, är tydligen oriktig.

² *Älfros'* annexförsamling har från 1 maj 1921 egen komminister.

beskrifning från år 1737 (i Arkiv för Norrl. hembygdsforsk. 1921, s. 67) anges kyrkan vara »nyss hvald med tränne trähvalf i rundelar och hvitlimmad». Enligt andra källor mätte hon 35 alnar i längd, 14 i bredd och 12 alnar i höjd, hade spetsiga rösten och sakristia på norra sidan, ombyggd 1775. Den fristående klockstapeln låg på västra sidan, predikstolen bar årtalet 1649. Sista gudstjänsten i gamla kyrkan hölls 1 juni 1845, och påföljande dag börjades dess rifning. Den nuvarande stenkyrkan med torn i väster uppfördes under ledning af byggmästaren Jacob Norin från Norrala, fullbordades 20 okt. 1847, men invigdes först 7 okt. 1849 af kontr.prosten N. Nordien fr. Refsund. Hufvudpartiet i altarpnydnaden är en kopia af Kungsholmskyrkans altartafla.

Älfros gamla träkyrka, enl. hvad vi ofvan anfört, tydligen uppbyggd på 1570- eller 80-talet, flyttades år 1638 från sitt gamla ställe, och längden utökades i samband härmed till 14 alnar. Prästerskapet och kyrkvårdarne anmäla i bref till Hsands konsist. af 21 jan. 1738, att kapellet då af ålder var bofälligt, men att församlingen ej själf mäktade åstadkomma någon förbättring och därför begär hjälp i form af kollekt (Hdpr. 8/3 1738). Efter en på hösten s. å. verkställd besiktning beviljades sådan från stiftets församlingar (Hdpr. 21/3 1739), och en grundlig ombyggnad utfördes af byggmästaren Erik Svensson 1739-40. Därvid tillkommo sannolikt de sidoarmar, som gäfvo kapellet formen af en korskyrka. V. pastor Haquin Drake inberättade 15 mars 1741, att kyrkan var färdig till invigning, och konsist. anmodade honom att förrätta densamma, i händelse khden E. Sebrelius själf ej orkade åtaga sig uppdraget. Ny altarpnydnad, predikstol m. m. utfördes af Jonas Granberg åren 1740-49. Byggnaden kvarstår ännu, i senare tid iståndsatt från sitt förfall efter den nya kyrkans tillkomst, är utvändigt reveterad och har krysshvalf af trä. Fristående klockstapel i Jämtlandsstil uppfördes 1796. Arbetet på den nya tornprydda träkyrkan påbörjades 1880 under ledning af byggmäst. P. Norin från Norrala och invigningen försiggick i okt. 1886.

Kapellet i *Linsell*, som utvändigt mäter omkring 14½ meter i längd, 9 meter i bredd, började antagligen uppföras år 1777. Byggmästare var bonden Pehr Tholsson i Linsell, hvilken äfven förfärdigade predikstolen 1779. Af brist på medel dröjde det ännu åtskilliga år, innan kompletteringsarbeten, m. m. voro fullbordade. Västtorn tillbyggdes först 1797. Flera reparationer hafva företagits under senare hälften af 1800-talet.

[*Litt.: E. Modin* (1) Härjedalens ortnamn och bygdesägner, 2 uppl. Sthm 1911; (2) Hogdalssocknarnas kyrkliga minnen (JFT 7); (3) Linsells kyrka... Östersund 1898; (4) Svegs gamla kyrka (i Jämten 1922 s. 20 med afbildn.); *J. Lindström-Saxon*, Jämtlands läns kyrkor i ord och bild, 1903.]

KYRKOHERDAR.¹

1. **Gudbrander Anbiornerson** [1372], prester i Heireiadal, kungör i ett bref, utfärdadt i Sweigh onsdagen näst före Clemensmässodag

¹ Svegs series pastorum inledes af *Tunæus* med följande tre namn: *Anund*, *Dieteric* och *Torstanus*, dock med tvekan angående ordningsföljden, och i en relation om Svegs kyrka, afgifven 9 nov. 1737 af dåvarande vicepastor Haquin Drake, med *H. Siul*, *H. Didrich* och

(17 nov.) s. å., att han var närvarande, då Asbjörn Ravdmarsson för 5 herdalske mark till Olaf Pedersson sålde en del i Staksängen sunnan älven och tre slättesängar både söder och norr om Solna (å i Sveg), hvarvid köpet bekräftades med handslag. Pergamentsbrevet, som är det äldsta bevarade från Härjedalen, tillhör kyrkan i Öfverhogdal. (DN 16, n. 33; *E. Modin*, anf. arb. 1, s. 293 m. afbildn. s. 290.)

2. Sire **Arne** [1403], prester i Sueig, bevittnar 28 febr. d. å. i Wem-dalen försäljningen af en gård i Trysil i norska Österdalen (DN 5, n. 428.)

3. Sire **Stephan** [1424] var i kirkeherrens staed i Herdal, d. v. s. tillförordnad pastor, då han Gregoriidagen (12 mars) 1424 med sitt sigill bevittnar ett bref, däri Sowald Buensson (Saaldher Byörnson) erkänner sig ha sålt ängar och en skog till Olav Martensson för 18 svenska mark. (JFT 3, s. 92.)

4. Herra **Jon** [1426], kirkioherra i Suegh, bekräftar med sitt sigill ett i Kolsæter (Älfros s:n) af lagmannen i Jämtland och Härjedalen Hacon Lafransson utfärdadt bref, däri denne gör veterligt, att han på tinget i Svegs socken 26 febr. 1426 på grund af vittnens utsago tillerkänt Tord Enfastsson äganderätten till jord om 6 markers köp i Lapsadal (Lofs-dalen i nuv. Linsells s:n). (JFT 1, s. 94, *E. Modin*, anf. arb. 1, s. 103.)

5. **Torstanus Nicolai** [1452-65], kirkiopresther i Sveig, hänger

Anund. Af dessa förekomma herr Torsten och Anund i bevarade samtida handlingar. Herr Sjul har däremot ej anträffats, och Didrik är endast känd genom traditionen, hvarför de här uteslutits. Om herr Didrik går sägnen, att han inför altaret i Svegs kyrka blifvit dräpt af en bonde Otte från Rismyr i Älfros socken, emedan denne på grund af en tvist med khden afstängts från nattvarden. Han hade emellertid vid en nattvardsgång trängt sig fram bland hopen och, då prästen gick förbi honom med brödet och vinet, dragit knifven och stött den i hans bröst under utropet: »Har du gått mig förbi, skall jag ej gå dig förbi». Kyrkdörrarna blefvo omedelbart stängda, men mördaren sprang genast upp i predikstolen och lyckades kasta sig ut genom ett närbeläget fönster samt höll sig sedan under flere år dold i skogen vid en sjö, där han slutligen anträffades drunknad med en fågelbörda på ryggen. Af bönderna hade han kallats Otte Hund, och sjön fick sedan namnet Hundsjön. Sägner förekommer i flere versioner (se *Modin* ant. arb. 1, s. 87). Enl. *Hülphers* skulle herr Didrik varit andre pastor efter reformationen, hvilket svårligen låter förena sig med bestyrkta förhållanden. Nu äro sägner om prästmord under liknande förhållanden spridda i Dalarna och Norge (jfr äfven Nätra), och det är därför antagligt, att till grund för den ofvan relaterade ligger någon på annat håll timad dylik händelse, som omformats och lokaliserats till Sveg. (Se härom *Herman Geijer*: Sägner om prästråpet i Rättvik. Meddel. fr. Dalarnes Fornminnesförening V, s. 10.)

sitt sigill under ett i Sveg Matismessodag (24 febr.) 1452 utfärdadt bref till vittnesbörd, att Gudleff Tollekson åt Niels i Gløthe sålt sitt fasta fäderne i denna by (nuv. Linsells s:n) för 44 svenska mark. Det väl bibehållna sigillet visar bilden af en man med ett kors (S:t Andreas) och omskriften: S. torstani nicolai p'bri (presbiteri).¹ Den 9 jan. 1461 är herr Torsten närvarande i Trasavik i Hede och beseclar en handling rörande ett vittnesmål om råskillnaden i skogsområdet mellan Toraldeluth och Vemenes, den senare platsen hörande till Svegs socken. (DN 14, n. 91.) Han har äfven bevittnat ett par köpebref utfärdade i Sveg 1463 och 29 juni 1465. (DN 14, n. 93, Meddel. fr. Nord. Museet 1902, s. 153.) Det är sannolikt, att khden är den Torstanus Nicolai, hvilken såsom kanik vid Trondhjems domkyrka och prebendat i Warnes (Kværnes) jämte kaniken Sveno Erici befinner sig i Rom 20 febr. 1430 för att till den påfliga skattkammaren inleverera de afgifter, som den nyutnämnde ärkebiskopen i Nidaros Aslak Bolt hade att erlægga. Den 27 mars s. å. bifaller påfven Martinus V en ansökan från samme Torstanus att blifva innehafvare af dekanatet vid Trondhjems domkyrka, som stod ledigt efter den i Rom aflidne dekanen Ivarus Gunnari. (DN 17, n. 472-475.) Herr Torsten fick förmodligen under senare delen af sin lefnad utbyta dekanatet mot Svegs prebende.

6. Her **Andres** [omkr. 1480] var sannolikt khde i Sveg, då hans forsia (hushållerska) Ingegerd fick en silfversked i testamente efter kapellanen Juuan Ioonsons tjänare Swerke Juuansson. (DN 18, n. 106.)

7. Her **Larens** [1485-93], kirkeherra, beseclade Sancte Eriks afton (17 maj) 1485 i Öfre Hogdal det gåfvobref, hvarigenom sex bönder, till sin sockenkyrka Yffre Hodal skänkte en ängslott Faghrafloo, som afkastade 10 à 12 lass hö och var belägen på gränsen mellan Hafverö och Öfverhogdals socknar. (JFT 5, s. 79.) Herr Larens har äfven 5 juni 1493 bevittnat ett bref, angående åtskilliga köpeaftal om jord i By, Svegs s:n. (DN 14, n. 181.)

8. Herr **Anund** [1560-66]. Genom ett tingsbref, utfärdadt i Hede socken tolfte dag jul anno 1560, afgjorde lagrättsmännen efter verkställd undersökning en tvist mellan herre Anund och Egge byamän rörande en skogsmark, hvilken tillerkändes den sistnämnda parten. (Perg. bref i RA.) Af de många genom folktraditionen bevarade sägnerna om herr Anund äro säkerligen en del trovärdiga.² Åtskilligt tyder på, att han varit

¹ Pergamentsbrevet tillhör Vitt., hist. o. antikv. akademien (hittills otryckt).

² Se närmare härom *E. Modin*, anf. arb. I s. 58 ff.

den siste katolske och förste lutherske khden i församlingen. Han lär ha bott i Herrö och visat sig otrogen mot kyrkan genom att använda en del af de kyrkliga skatterna för omfattande nyodlingar, hvilka han kringgärdade med en ännu kvarstående, delvis raserad stenmur, 3 alnar hög. Vidare lät han genomgräfvad den långsträckt ö, som ligger i Ljusnan midt för Herrö by, för att bereda kyrkfolket en ginare farled till båtstaden å norra älfstranden. Kanalen kallas ännu i dag Anundshålet. Vid den ransakning, som hälsingefogden Matts Nilsson höll 24 aug. 1566 med bönderna i Härjedalen rörande de oegentligheter, som deras fogde Arvid Svensson gjort sig skyldig till, behandlades äfven en sak från närmast föregående år, hvilken i viss mån berörde khden. Ett par bönder från trakten hade uti herr Ånundz gömmor i en mur (tydlig den ofvan omtalade) på hans hemman funnit en kalk, som de undandolt. Fogden Arvid Svensson synes ha fått kännedom härom och lät af hittegodsdöjlarna muta sig med 31 mark för att ej draga saken inför rätta, men behöll icke desto mindre kalken för egen del.¹ Traditionen förmäler, att khden varit begåfvad med siareförmåga och bl. a. spått, att Svegs kyrka skulle brinna och hans likkista antändas. Väl förstördes kyrkan af eld år 1563, träffad af blixten, men själf var han då ännu i lifvet. Äfven lär han förutsagt, att uti 12:te khdens tid efter honom en slaktning skulle stå på kyrkogården så blodig, att blodet öfver hela heden skulle stiga upp till hofskägget på hästarna och endast en deltagare slippa undan på en hvit häst för att berätta om stridens utgång.² Det är tydlig Uppenbarelsbokens skräckscener, som här gå igen i Härjedalsprästens profetior. Herr Anund N. uppföres som innehafvare af Svegs ännu vid denna tid under Trondhjems domkapitel lydande prebende.

9. **Jonas Petri** [1568-1569], kirkieherre i Svegh, afgaf jämte Härjedalens allmoge trohetsförsäkran till kon. Johan III vid Svegs kyrka 15 okt. 1568 och bevittnar socknens tiondelängd 12 dec. följande år. Efter Stettinerfreden synes han fått lämna sin tjänst och landet.

10. **Peder Nielssen** [1573-1592], sogneprest i Suei, bevittnade i Lille Herdaal S:t Michaelis dag (29 sept.) 1573, att Jens Olssen och Ellvff Olssen till Peder Olssen i Sued och hans arvingar försålde »alle löttergang och fæhauen til hest och kou», som de ägde i Torswold (UB Topogr.). Herr

¹ *J. Nordlander*, Norrl. saml. 4, s. 176.

² Arkiv för norrl. hembygdsforskning 1921, s. 84 (enl. en relation af v. past. *Haquin Drake* 1737).

Peder Nielssen nämnes äfven i flere andra handlingar, och i anledning af den 1592 uppkomna tvisten om råmärken mellan Sverige och Norge har han vidimerat en kopia af gränsrån. (UB, S. 24.)

11.° **Petrus Matthie** [1606-16], af Tunæus uppförd som khde här 1616. I en norsk släkttavla¹ återfinnes han under namn Peder Madsen ss. son till en rådman i Malmö och fader till efterträdaren. På vintertinget i Sveg 27 jan. 1606 framkom inför rätten Herr Mogens Pedersen, präst till Sweig, och klagade å sin faders, khde herr Peders vägnar, att bönderna i Hede plägade gifva tionden af de djur, som fångades i Pålsnäs och Winnäs skogar, till prästen i Hede, oaktadt dessa skogar tillhörde Svegs socken. Med hänsyn härtill dömde rätten, att ifrågavarande tionde hädanefter skulle utgöras till prästen i Sveg (Lillherrdals ka). Herr Peder, som då tydligen hade sin son Mogens till kapellan, tillkallade hösten samma år en synenämnd för att fastställa rågränsen mellan prästgården i Sveg och Öfverbergs byägor. Förrättningen ägde rum 27 sept. 1606 och stadfästes på tinget 15 jan. följ. år. (*E. Modin* I, s. 78.)

12. **Mogens Pedersson (Herdalinus)** [1617?-34], son till företrädaren, khden herr Peder, åt hvilken han 1606 var medhjälpare (se ofvan). Till Lillherrdals kyrka gaf han år 1610 ½ daler. År 1628 den 20 apr. köpte herr Mons Pederssøn en äng vid öfre becken på Brefloden för 6 rdlr 1 ort. På vintertinget i Lillherrdal 20 febr. 1634 beder Peder Joenson sin kierre sogneprest hederlig och wellerde mand her Mogens Pedersson m. fl. bevittna ett bref, hvarigenom han och hans systrar sålde sin gemensamma jordegendom i Kyrkbyn i Lillherrdal för 88 rdlr in specie åt sin farbroder Kiell Henningsön och hans hustru Marit Halvarsdotter. Khden synes kort därefter afgått, enär efterträdaren följande år tillträdde pastoratet, men ännu 9 maj 1641 var han i lifvet.

G. m. *Elisabet Jensdatter*, som uppgifves ha varit från Oviken, möjligen dotter till khden Jens Hemmingsson därst. Hon afled hos sin dotter och måg i Offerdal 27/4 1659, och hennes ännu väl bibehållna grafsten förvaras där i kyrkan.²

Barn med tillnamnet *Herdal*¹: *Hendrik Rötter (Rytter)*, stor godsägare på gården Stangvik, Nordmøre; *Jens Mogenson Herdal*, resid. kapellan i Beistad

¹ Enligt en i *W. Lassens Saml.* i Norske Riksarkiv förefintlig afskrift af »Bernhofternes Familie-Bog» (benäget meddelande af stud. jur. herr Henning Sollied, Oslo).

² Inskriften lyder: [Matr]ona Hustrv Elisabet Jensdatter Her Mogens Ped[erssöns] Pastoris vdi Sveig i Herdal efterlevvise som død den 27 April An. 1659 vdi . . . alders [aar] Herre jeg ska skue dit ansicht i retferdighed jeg skal blifve mæt nar jeg obvogner efter dit billede Ps. . . . Rom. 8. Vi ere vel salige dog vdi haabet.

1640-44, prost och khde i Aafjorden, d. febr. 1661; *Peder Mogensen*, borgare i Trondhjem, ogift; *Mätta*, g. m. odalmannen Måns Persson i Eggen, Sveg; *Margarethe*, g. 1) m. hr Peder Hansson Bernhoft, 2) m. hr Bernt Brimsman, båda sogneprester til Hospitalskyrkan i Trondhjem, d. 20/7 1664; *Kirsten*, g. m. hr Anders Bernhoft, sogneprest i Holtaalen, lefde ännu 1691; *Ellen*, g. 1) m. hr Christopher v. Aphelen 2) m. hr Svend Qvax, båda sogneprester i Fosnes; *Dorothea*, f. 6/2 1618, g. 1) m. Oluf Bertelsen, khde i Offerdal, 2) m. löjtn. M. Liliewalk; *Maren*, g. m. majoren och kommandanten Iver Pederssön Schioldborg, Trondhjem; *Berete*, g. m. Niels Ibsen, directeur på Indset verk; *Siri*, g. m. en Christen Toldskriver i Trondhjem.

13. **Andreas Elavi** (1635-1651), hade tjänstgjort som komm. och adjunkt i ett par norska pastorat, innan han 1635 blef pastor i Sveg. Sedan khde i *Oviken* n. 16.

14. **Johannes Joannis Watz** (1652-59), släkten troligen från Upland och Wassunda s:n.¹ Före sin verksamhet i Norrland hade han enligt egen uppgift »varit vid scholans i Upsale collegatum uthj try åhr, sedan uthj Hoffvet i sex åhr».² Den 25 maj 1638 blef han sacellanus i Hsand och skolmästare vid stadens pedagogi. När denna enl. beslut vid riksdagen 1640 utvidgades till trivialskola, blef Watz förbigången vid rektorstill-sättningen och fick åtnöja sig med konrektoratet. (Del I, s. 348.) Från 1 maj 1641 måste han frånträda sacellantjänsten och erhöi först 1648 kompensation med befattningen som konsist. notarie och gymn. adj. Han synes emellertid varit missnöjd med sin ställning, ty redan samma år flyttade han till Sundsvall som komm. och skolmästare samt trädde omedelbart i tjänstgöring som v. pastor och nådårspredikant i Selånger efter khden därst. *Henricus Laurentii* (III, s. 234, 246). Utnämnd till khde i Sveg tillträdde han här 1 maj 1652 och uppbar detta år första gången 3:dje parten af ostskatten, hvilken ingick i pastorslönen. Hans verksamhet i församlingen stördes såväl genom slitningar med sockenborna som till följd af den fientliga invasionen i landskapet under dansk-norska kriget. Guvernören grefve Joh. Gabr. Oxenstierna anför i bref till kgl. rådet, dat. Söderhamn 26 sept. 1657, att ett parti af de norske fienderna Om 40 à 50 man till häst infallit i Härjedalen och sökt uppsnappa den svenske befallningsmannen och prästerna. »Befallningsmannen salverade sig med flykten in i Sellies Dalarne, men kyrkoherden i Swegh hr Johan Watz seijes af samma partie fången vara, vissheten vet man ej». (Sko-

¹ Fadern kan möjl. varit den Joh. Vatz, som enl. Burei anteckningar 11 aug. 1602 var anställd i Kgl. Cansliet. (Samlaren årg. 4, s. 24, 1883.)

² *G. Bucht*, Härnösands skolförhållanden 1638-50. Hsand 1918.

klosters bibl. n. 9, RA.) Han synes dock undsluppit faran genom att kasta sig in i Rånböle skans, där han 12 febr. 1658 till kommandanten Nils Finck utgaf ett kvitto på 12 dlr s:mt och 2½ t:a säd som lön för 3 månader tjänst (GLA). Att khdens egendom emellertid sköflats af fienden, framgår af ett bref, som superintendenten P. Steuchius 6 mars 1660 aflät som svar på en skrifvelse från guvernören grefve J. G. Oxenstierna af 9 febr s. å. Khde Watz hade aflidit år 1659, och på änkans anhållan hos guvernören, att sonen Sven skulle få blifva faderns efterträdare i Sveg, svarar nu superintendenten, att sonen hvarken till erudition eller år kan prediko-ämbetet företräda, mycket mindre ett sådant rum och function, ej heller var han nog stadig. Dessutom hafver hans salig fader varit i stort split och buller med sine åhörare, så att man nu kan frukta, det hans enka med sine barn däsammastädes ej något väl sitta skulle. »Om hennes nödh och stoor fattigdom är tyvärr allom nogsampt kunnigt, dock är denn samma icke Gudi tillskrifvandes, icke heller fiendhen så myckit, der man sanningen nödgas upptäcka, uthan som värre ähr begges deres försummelse vidh sitt huushålls inrättandhe. Ty i Swegh hafva före dem suttit sådana män, som godh hjälperåd haft hafva, ja ock iblandh förmögne män; men the såthe der allt bortåt med quijdha såsom dhe der icke kunde nähra sig. Altså kunna folket icke väl förstå, hvaruti det myckna bestod, som fienden dem afhende. Sedhan hafver den sal. mannen beklädt andre tjänster, förr än han til Sweg kom, vidh hvilka före och efter honom ehrlige män hafva närdt sigh, men för det goda folcket var thet altidh lijthe och altzinthe; ähr förden-skuldh denn gissningh aff deras åhörare altidh giordh, att dhe skulle nappast affstådt med quijda och klagan öffver sin bergningh, om dubbell eller mehra inkomst dem utfallit hafver.» (GLA, D III d: 1, prästers skrivelser.) Khdens namn »Was» förekommer å lillklockan i Öfverhogdals kyrka.

Hustruns namn ej bekant.

Barn: *Sven*, f. 5/6 1638, kapellan i Hsand 1662, (se I, s. 349), sist prost och khde i Bollnäs, d. 7/5 1694; *Johannes*, inskrifven som stud. vid Ups. univ. 29/12 1655 på samma gång som brodern.

15. **Martinus Petri Bullernæsius** (1660-77), f. i Bollnäs s:n, Hälsingland. Stud. i Upsala 15 nov. 1629. Blef kapellan i Torp-Borgsjö 1631 och bodde som sådan i Ofvaned. Utn. till khde i Sveg 1660 och introducerades här af superintendenten P. Steuchius vid hans visitation 25 jan. 1661 »med heela gällets godha nöije och stora behagh». (Hdpr.) Lillherrdalsborna framställde vid samma tillfälle begäran, att kapellanen skulle vara bosatt i deras socken, men detta afslogs af superintendenten. Khden måste åt sin företrädares Watzens relicta betala 60 rdlr, men hans

arfvingar skulle hafva dem igen af successore eller ock njuta 2 nådår (Hdpr. 1661). I Svegs tingsprotokoll för 20 Sept. 1664 anföres, att herr Martin, kyrkoherden, besvärade sig öfver sin granne i Ytterberg, som utbetar hans slått. Afled 20 april 1677.

G. m. *Anna Michælsdotter Booy* (?).

Barn: *Anna*, g. m. tullinspektoren Petter Rathkin i Hsand, d. där, begr. 30/1 1724; *Karin*, f. 1633, g. m. en välbergad bonde Anders Persson i Storboda, Torps s:n, d. 5/11 1715, 82 år 8 m.; *Margareta*, g. 9/7 1678 m. borgaren i Hsand Petter Månsson Löf; *Christina*, g. m. komm. Simon Limnæus i Sveg.

16. **Olaus Johannis Unæus** (1678-88), f. i Hsand, där fadern Hans Hansson Unæus var borgare och brodern Jacob Hansson U. blef glas-mästare. Stud. i Upsala 26 nov. 1655, var 1660 apologist i fädernestadens trivialskola, förordnades till pastorsadj. åt företrädaren khde M. Bullernæsius i Sveg och vidimerade jämte honom socknens fattiglängd för år 1661. Unæus mottog konsist. bref af 6 dec. 1662 till dom. pastorem att få succedera sal. Nic. Anzenius i sacellanitjänsten, tillträdde 1663 och bodde som kapellan på Mo torp. Som vice pastor åt företrädaren lyckades han 1672 återbörda till Öfverhogdals kyrka den dit donerade ängslotten Fagerflo (JFT 5, s. 81). År 1678 blef han khde i församlingen och lär ha fått utstå åtskilligt obehag i anledning af det vid denna tid florerande trolldomsväsendet. Enl. *Tunæus* afled han 1688.

G. m. *Anna Johansdotter Schiller* fr. Hsand, flyttade en tid efter mannens död till Sthm.² År 1709 17/6 intercederade Hsands konsist. för pastoris i Sveg änka Anna Schiller, att hon måtte få de 6 tnr donationsspanmål, som voro lediga efter afl. löjtnant Pär Olson Helsing i Grundsunda (RA domk. skr. 1647-1718).

Af barnen: *Johannes*, f. 11/11 1667, khde i N. Luleå; *Olof*, fil. mag. i Lund, sist prost och khde i Stoby i Skåne, d. 19/7 1729; *Christina*, g. m. eftertr. khden Sam. Alstadius; en dotter g. 1) m. köpman Lorens Sund i Hsand 2) m. rådman Daniel Noræus; *Maria*, g. m. en Eltman i Sthm; en dotter g. m. Joh. Norberg.

17. **Samuel Alstadius** (1690-1704), son till khden Isak Alstadius i Refsund n. 12. Inskrefs i Upsala universitets studentmatrikel 5 febr. 1676; esquadronspräst vid Jämtl. regemente 1679, khde i Sveg 1690,

¹ Hans grafsten af röd kalksten står upprest mot kyrkans yttervägg och bär, frånsedt den nästan utplånade randskriften, följande inskription: »Här under ligger begrafven den werdige och wellerde mannen Martin Bullernæsius och fordom denne församblings kyrkoherde, hvilken i Herranom saligen afsomnade den 20 april Anno 1677».

² I bref till läns guvernören i Gefle skrifer sonen Johannes från Hsand 17/7 1695 å sterbhusets vägnar, att hans svåger khden Sam. Alstadius är i Sveg, men öfriga rnedarfvingar äro skingrade; hans mor och 3 omyndiga systrar äro i Sthm och en broder vid akademien i Lund. En syster Maria hyrde ut ett stenhus i Sthm. (GLA.)

bevistade prästmötet i Hsand febr. 1694. Afled 2 sept. 1704 och begrofs i Svegs kyrka 7 dec.

G. m. *Christina Unæa*, dotter till företrädaren khde Olaus Unæus.

18. **Jonas Andreæ Trundman** (1707-10), bondson f. å hemmanet n. 2 i Trundafvans by i Piteå s:n. Inskrefs som stud. vid Upsala univ. 7 nov. 1663, lämnade universitetet 1666 för att tjänstgöra som kollega vid Piteå trivialskola, prästv. 1669 och blef komm. i Torp-Borgsjö s. å. På prästmötet i Hsand 1694 framkastade han frågan, huruvida icke pastorerna borde gifva sina komministrar respengar, när de resa till synodum. Res.: Pastores och Comministri böra resa hvar sin gång, och vill icke Pastor resa, då honom bör, utan vill hafva sin comministrium åstad, så är det skäligt han gifver honom rese- och förtäringsspengar, men är någondera sjuker och församlingen icke kan vara utan präst för sochnebåden och andra händelser skull, då ursäktas de båda, allenast någon notifikation därom inkommer. (Hdpr.) Efter 38 års tjänst som kapellan i Torp förordnades T. genom fullmakt, utfärdad af Carl XII i Blonie 25 aug. 1705, till pastor öfver Svegs, Lill-Herdals, Hogdals och Elfros' församlingar och tilltr. befattningen maj 1707. Afled 29 juni 1710, »sacra sua infula venerabilis vir». Till Torps kyrka hade han och hans maka år 1682 skänkt en ljusstake af mässing.

G. m. *Märta Johansdotter Huss*, f. 1654, dotter till guvernementsfiskalen i Västernorrland Johan Erichson Huss och Margareta Bachea; dog i Sthm 22/11 1723 och jordfästes i St. Olofs kyrka 28 nov., hvarpå hennes stoft fördes till Sveg och nedsattes i mannens graf. En af arfvingarna skänkt metalljuskrona med makarnas namn. upphängdes öfver grafven. Grafskrifter öfver dem äro tryckta, den ena författad af prosten N. Sundius i Nora 1710, den andra af sonen, rektor Abraham T. 1723.

Barn: *Johan*, f. i Torp, stud. 1694, fil. mag. 1703, adj. i Katarina förs. i Sthlm s. å., sist regem.pastor vid artilleriet, d. 1720 begr. i St. Olof i Sthm; *Beata*, f. 2/11 1682 g. m. grosshandl. och proviseuren vid Kgl. Hofvet Olof Bång¹, d. 1735; *Maria*, g. m. handelsmannen Nils Boreen; *Abraham*, f. 7/2 1688, rektor i St. Olai skola i Sthlm, d. 1734; *Andreas*, f. i Torp 5/2 1691; *Margareta Sophia*, f. 14/5 1693, g. 1) m. kaptenen vid fortifikationen Andreas Decker, 2) 18/9 1743 i Torp m. landtmät. i V. Norrl. Nils Spole, d. i Torp 9/5 1743; *Jonas*, f. 2/8 1696, d. 3/5 1697 i Torp; *Jonas*, som fil. kand. i Upsala d. 2/11 1727.

19. **Erik Christ. Sebrellus** (1712-49), f. 1664 i Lägdom, Säbrå s:n, bondson. Med betyg från Hsands gymnasium inskr. som stud. i

¹ Broder till khde Abraham Bång i Torp. En dotter till Olof Bång och Beata Trundman, *Magdalena Bång*, f. i Sthm 17/6 1715, g. 17/1 1734 m. fältkamrer Johan Sundell på Andersön i Jämtl., afled i Viken, Alsens s:n 1/6 1782.

Upsala 1 sept. 1686, prästv. 4 okt. 1691; 2:dre komm. i Hsand 1692 och kollega i trivialskolans 1 klass 1693 efter Dan. Hernodius (se I, s. 359), kollega i 2 klassen 1708. Erhöll kungl. fullmakt som khde i Svegs regala pastorat 1710, tilltr. 1712. Konsist. tackar i skrifvelse af 9 sept. 1710 K. M:t för konfirmationen af stadskapellanen Ericum Sebrelium till denna tjänst. Han afled 19 nov. 1749 som stiftets senior.

G. 1) 1692 m. komm. i Hsand P. Gropmans änka *Brita Lind*, förut g. m. komm. därst. J. Hernelius; 2) 1703 m. *Elisabeth Huss*, dotter till khde Olof Huss i Torp, d. 2/2 1764, begr. i Indals kyrka 4/3 s. å.

Barn: i förra giftet 5 st. döda i barndomen; i senare giftet 15 st., hvaraf 6 nådde mogen ålder: *Brita*, f. 1705, g. m. eftertr. khden Jonas Grubb; *Märta*, f. 1707, g. m. khdarne i Indal 1) Haquin Drake, 2) Petrus Lang; *Anna*, f. 15/3 1711 i Torp, g. m. khden J. S. Thelaus i Boteå; *Olof*, f. 1717, sist khde i Gudmundrå n. 17; *Maria Elisabeth*, f. 1720, g. m. khde Jonas Walster i Ytterhogdal; *Christoffer*, f. 24/9 1723, khde i Hede n. 15.

20. **Jonas Laur. Grubb** (1751-52), bondson från Grubbe by i Nora s:n, f. omkr. 1686. Stud. i Upsala 6 sept. 1712, aflade prästex. i Hsand 17 apr. 1717, hvarvid han stod sig bäst bland examinanderna, samt förordn. till adj. åt företrädaren, hvars måg han sedan blef. Af konsist. utnämndes han 29 nov. 1721 till collega 1:mæ classis scholæ trivialis i Hsand men fick enl. res. 2 okt. 1723 byta tjänst med komm. i Sveg Olof Löfdahl. Aflade past.-ex. 22 sept. 1740 och utnämndes till khde efter sin svärfader 30 jan. 1751 med tillträde 1 maj s. å. Efter en föga mer än ettårig verksamhet som pastor afled han 13 juli 1752.

G. m. *Brita Sebreli*, företrädarens dotter, d. i Sveg 18/2 1792 i sitt 87. år.

En son: *Erik*, f. 1735, stud. 1752, rymde till Norge, återkom och kallade sig sedan *Sebrell*, d. ss. kapellpred. i Stugun (III, s. 126).

21. **Petrus Erici Rissler** (1755-76), f. 1701 i Risnäs, Stigsjö s:n, son till bonden Erik Öhneson. Stud. i Upsala 5 apr. 1722, prästv. 16 mars 1729 till adj. åt khden Christian Buscherus i Ragunda; sökte ett kollegat i Frösö skola 1730; utn. komm. i Lit-Häggenås 9 juli 1735, tilltr. 1736; khde i Sveg 4 jan. 1755. Följande år begär han på grund af långlig tjänst och märkligt men i högra knäet och foten att i detta vidsträckta och folkrika pastorat få en hjälppräst, hvilket beviljades (Hdpr. 23/9 1756). Under Risslers khdetid uppkom i Lillherrdals annex ett religiöst svärmeri, till hvars utbredning och öfverdrifter församlingens komm. Mårten Thunborg delvis bar skulden. Det föll på khdens lott att söka dämpa rörelsen och hålla konsist. underrättad om dess yttringar. År 1756 anmälde byamännen i Foglasjö i Mora s:n sin önskan att få höra

till Svegs pastorat, dit vägen var kortare än till deras egen kyrka. Som orsak förebars vidare, att de lämnades opåttänkta af Mora prästerskap, hvilken klagan af prosten i Mora förklarades osann; det strede för öfrigt mot privilegierna att förminska pastoraten. (Hdpr. 23/4 1756.) Nämnda byamän synes dock tidvis besökt kyrkorna i Sveg. R. afled 30 nov. 1776 och begrofs 9 febr. 1777.

G. 15/3 1737 m. *Maria Christina Bozæa*, f. 17/12 1708, dotter till khden P. Bozæus i Sunne; d. 1775.

Barn: *Petrus*, f. 1745, faderns efterträdare härstädes; *Maria*.

22. Mag. **Petrus Petri Rissler** (1779-93), f. 1745 i Häggenås, son till företrädaren. Stud. i Upsala vt. 1764, fil. kand. 20 mars 1769, promov. fil. mag. 18 juni 1770, prästv. i Hsand 13 febr. 1774 till adj. åt sin fader i Svegs pastorat. Förordnad att förestå pastoralvården efter faderns död 1776, blef han dock ej uppförd å konsist. förslag. Församlingen anhöll emellertid att få honom till 4:de profpredikant, åberopande att tack vare hans foglighet den andliga oron i pastoratet stillats. K. M:jt förklarade honom berättigad till 3:dje förslagsrummet, och efter att vid khdevalet 7 febr. 1779 erhållit majoritet fick han fullmakt på tjänsten 6 mars och tilltr. 1 maj s. å. Var 1:ste opponent vid 1791 års prästmöte och afsomnade den 25 april 1793, endast 48 år gammal.

G. 11/4 1779 i Lits prästgård m. *Anna Margareta Feltström*, f. 1755, dotter af prosten N. Feltström i Lit n. 22. Hon begärde 3, men beviljades af K. M:jt 2 nåddår. Afled 17/1 1840 hos sin måg khde C. Genberg i Torsåker.

Barn ff. i Sveg: *Anna Maria*, f. /3 1780, g. m. komm. i Ström Johan Huss; *Pehr*, f. 24/11 1782, med. dr, provincialmedicus i Jämtl., jubeldoktor 1863, d. å Frösön 24/3 1866; *Christina Margareta*, f. 11/7 1783, g. m. khde Carl Genberg i Torsåker; *Elisabet Magdalena*, f. 29/8 1784, g. m. inspektoren Pehr Alenius på Ökna i Södermanl., d. 1/1 1843 på Carlsborg i Torsåker hos system; *Brita Sophia*, f. 13/3 1786, g. 1) m. kronolänsman Eric Huss i Lit, änka 1/8 1808, 2) 7/3 1816 m. kornm. på Alnön Pehr Backman; *Nils*, f. 3/11 1787, antog moderns namn *Feltström* och blef liksom morfadern khde i Lit; *Elsa Märta*, f. 21/8 1791, g. m. komm. i Boteå-Styrnäs, utn. khden i Gudmundrå Jonas Ahlberg.

Tr.: De constitutione & indole partium philosophiæ practicæ p. 1, 2, præs. *J. P. Sleincour*. Ups. 1768-69.

23. Dokt. **Wilhelm S. Huss** (1796-1808), utn. khde i Sveg 6 aug. 1794, tilltr. 1796 sist khde i *Ljustorp*.

24. **Jonas Jonæ Svedberg** (1808-12), f. 16 sept. 1748, bondson från Glissjöberg i Sveg. Stud. vt. 1773, prästv. 8 sept. 1776 till adj. åt khde Petrus Er. Rissler härstädes; utn. till kapellan i Hede 21 okt. 1789,

aflade pastoralex. 26 mars 1793 och förordnades till khde i Hede 21 aug. s. å. med tillträde 1794; utn. till khde i Sveg 27 juli 1807 och tilltr. 1808. Afled 25 apr. 1812.

G. 23/2 1794 m. *Brita Christina Walanger*, änka efter mannens företrädare i Hede khde Carl Wagelin. Hon afled på Öfvermon i Sveg 15/8 1823, 72 år g.

En son, krympling på grund af förkylning vid dopet.

Tr.: Theser för pastoralex. Hsand 1793. - En icke predikad ottesångspredikan på andra böndagen 1812 ... efterlemnad af *Jonas Svedberg*. Gefle 1814.

Efter nådårets utgång afskildes Öfverhogdal från Sveg och lades såsom annex under Ytterhogdals pastorat i Hälsingland.

25. **Edvard Forslöf** (1814-28), f. 12 nov. 1766 i Fors s:n. Föräldrar: bonden Erik Olofsson och Catharina Matsdotter. Efter att ha genomgått Hsands skola och gymnasium blef han stud. i Upsala vt. 1786. Han hade redan tidigt riktat sin håg åt att blifva en ordets förkunnare och prästvigdes 25 sept. 1791 till adj. åt prosten P. Wasenius i Torp; utn. till komm. i Sveg-Lillherrdal 3 dec. 1794 m. tilltr. 1795; aflade med hedrande vitsord pastoralexamen 8 apr. 1807, fick transport till sacellanien i Sundsjö-Refsund 1809 och fullmakt som khde i Sveg, Lillherrdal och Älfros 25 aug. 1813 samt tilltr. här 1 maj 1814. Han åtnjöt sin församlingsbors stora förtroende och välvilja; erhöll i febr. 1828 n. h. v. af prost och afled 25 apr. s. å.

G. 1) 21/4 1792 i Torps prästg. m. *Ingrid Christina Grundahl*, f. 8/1 1759, dotter till komm. Salomon Grundahl i Offerdal-Alsen, d. 10/4 1817 i Sveg;

2) 6/11 1818 i Hede m. *Sophia Christina Nordenström*, f. 11/9 1785, dotter till kontr. prosten och khden Olof Nordenström i Offerdal, änka efter handl. Erik Falck i Trondhjem, d. på Öfvermon i Sveg 14/2 1823;

3) 11/11 1825 på Öfvermon i Sveg m. *Elisabeth Charlotta Renhorn*, f. 14/1 1789, dotter till 2. komm. i Skellefteå Olaus Renhorn. Hon beviljades ett extra nådår och afled i Skellefteå 31/1 1858.

Barn, 4 st. i 1 giftet: *Salomon*, f. 24/5 1793 i Torp; *Erik Edvard*, f. 8/1 1795 ib., komm. i Lillherrdal, se nedan; *Catharina Margareta*, f. 19/11 1796, g. m. kapellpred. i Linsell S. Mellgren, se nedan.

Tr.: Theses miscellaneæ pro ex. pastoral. Hsand 1807.

26. **Anders Borgström** (1830-45), regem. pastor vid Jämtlands reg.; erhöll fullmakt som khde i Svegs pastorat mars 1829, tilltr. 1 maj 1830; utn. khde i Nätra 18 nov. 1844 m. tilltr. 1 maj 1845.

27. **Erik Vinnberg** (1846-61), f. 27 dec. 1799 å Frösön. Föräldrar: majoren vid Jämtl. regem. Erik Casimir Vinnberg och Erika

Vagenius, rektorsdotter från Frösön. Insattes i Frösö skola 1808, fortsatte skolgången i Hsand 1815, stud. i Upsala 3 mars 1819, disp. pro ex. vt. 1823, prästv. i Upsala 10 juni 1827 på kallelse af änkegreffvinnan Ulrika Löwen till huspredikant; komm. adj. i Ulrika Eleonora förs. i Sthm 8 juni 1830, aflade past. ex. i Upsala 12 dec. 1831, past. adj. i nyssnämnda förs. 1 jan. 1832, pred. vid Kgl. Serafimerlasarettet i Sthm 1 juli s. å., utn. till komm. i St. Jacobs och Johannis församlingar ib. 13 apr. 1833 med tilltr. 1 maj s. å. Erhöll kgl. fullmakt å Svegs pastorat 25 aug. 1845. Afled i Östersund 6 apr. 1861.

G. 1) 5/12 1835 m. *Carolina Dorothea Lagervall*, f. 15/11 1809, dotter till kramhandl. Gabriel Lagervall och Anna Dorothea Zetterström; d. i Svegs prästgård 17/8 1854;

2) 17/6 1855 m. *Brita Svensdotter*, f. 4/7 1829, dotter af hemmansägaren Sven Olofsson i Älfros. d. 25/9 1858.

Barn i förra g.: *Eric Casimir Gabriel*, f. 11/10 1836 i Sthm, länsman i Brunflo; *Gustaf Axel Ferdinand*, f. 12/8 1838, kramhandl., sed. bankkamrer i Östersund, d. 12/8 1913; *Algernon Mortimer*, f. 31/8 1840, snickaregesäll, d. ogift i Sthm 1873. - I senare g.: *Eleonora*, f. 8/11 1856 i Sveg, d. 16/6 1857; *Herman*, f. 24/9 1858, d. 25/6 1861 i Älfros.

Tr.: Bion Smyrnæus, bucolicus vates, p. 6. præs. *J. Tranér*. Ups. 1823.

28. **Pehr Olof Frändén** (1864-82), t. f. pastor i Sveg 4 sept. 1861 under vakansen efter företrädaren, utn. khde härst. 11 juli 1864, tilltr. genast, utn. khde i *Brunflo* 29 okt. 1880, tilltr. maj 1882.

29. **Nils Löfvenmark** (1883-85), f. i Sthm 2 juli 1846, son till khden i Brunflo A. O. Löfvenmark. Efter afl. mogenhetsex. i Östersund 11 juni 1867 stud. i Upsala 1868. Undergick teor. och prakt. teol. ex. vt. 1876 och prästv. 18 juni 1876 till komm. adj. i Undersåker; utn. komm. i Vemdalen 15 dec. 1876; aflade past. ex. 21 dec. 1880; utn. khde i Sveg 18 aug. 1881, tilltr. på förordn. 1 maj 1883, fullst. 1 maj 1884, t. f. kontr. prost 1882, ordinarie följ. år. Rikt utrustad å hufvudets vägnar, äfven poetiskt begåfvad liksom brodern Olof, och känd för sin kvickhet var han under studentåren kanske något ostadig och till synes mindre prästerligt anlagd men fattades af kärlek till sitt blifvande kall och vann biskop Landgrens förtroende, trots det att denne en gång lär ha yttrat, att det hos Löfvenmark ej fanns mera prästerligt än i sina gamla stöflor. Hans hälsa var redan under Upsalatiden mindre stark. Då han efter en tids opasslighet gått upp för att rådfråga nationens inspektor, med. professor Olof Glas, stillade han landsmännens nyfikenhet, om hvad gubben Glas sagt på följande sätt: »Jo han sa', att värre än den lekamliga döden blir

det då inte». Till en af sina församlingsbor brukspatron Farup yttrade L. en gång skämtsamt, att denne svårligen kunde bli salig, därvid åberopande skriftens ord: »Ingen far upp i himlen». Kontr.prosten Löfvenmark afled 1 aug. 1885, endast 39 år gammal.

G. m. *Signe Amnéus*, f. 20/6 1861, dotter till handl. Per Daniel Amnéus i Rörås och Vendla Maria Berlin, prostdotter från Nordmaling.

Barn: *Ester Maria*, f. 7/3 1880 i Vemdalen, uppfostrad hos morföräldrarna, genomgick seminariet i Hamar, Norge, folkskollärlarinna i Kristiania; *Nils Birger*, f. 23/9 1881, kontorschef vid Hudiksvalls trävaruaktiebolag; *Herje Teodor*, f. 7/8 1883 i Sveg, reservlöjtnant vid Bodens artilleri; *Otto Ragnar*, f. 7/5 1885, efter studier vid tekn. högskolan i Sthm civilingeniör, brandinspektör i försäkr.bol. Skandia.

Tr.: Jesu Bild. Diktkrans efter en romersk legend af A. *Munch*. Öfvers. af N. L-k. Sthm. 1868. - Till damerna vid invigningen af Norrlands nations nya fana den 17 maj 1875. Ups. (anon. vers.).

30. **Jonas Immanuel Scherdin** (1887-90), f. i Umeå 16 mars 1836, son till rektorn vid läroverket därst., sedermera khden i Löfånger Jonas Scherdin. Efter studier i Umeå skola och Hsands gym. stud. i Upsala 10 dec. 1855, prästv. 7 aug. 1859 och förordn. till komm. adj. på Alnön s. å., v. komm. därst. 14 aug. 1860; v. komm. i Tåsjö 31 okt. 1860-1 juli 1861, past. adj. i Hammerdal 22 maj 1861, i Sunne s. å.; utn. komm. i Rätan mars 1863, tilltr. i maj s. å.; khde i Sveg 1886. Scherdin var i början af sin prästerliga bana en gärna hörd predikant. I sociala frågor intog han en mycket frisinnad ståndpunkt, var gifmild och godhjärtad. Lördagsaftonen 12 juli 1890 afhände han sig lifvet genom ett revolverskott i hufvudet, kort innan han skulle anställa förhör med nattvardsbarnen i kyrkan, dit mycket folk samlats för att öfvervara den högtidliga akten. En längre tids sjuklighet och själsoro förmodades vara anledningen till den förtviflade handlingen.

G. 1864 m. *Edla Margareta Catharina Decker*, f. i Torp 19/4 1842, dotter till inspektoren och handlanden Decker, sedan bosatt i Rätan, där hon afled 27/11 1911.

Barn: *Ernst Emanuel*, f. 25/9 1867, antog moderns namn *Decker*, fanjunkare, numera pensionerad och bosatt i Rätan; *Ferdinand Scherdin*, f. 14/12 1873, skogs-faktor i Sunds trävaruaktiebolag, Rätan.

Tr.: Beskrifning öfver Rätans socken i Jemtland tillegnad Rätans socknemän. Östersund 1877. - Bort med cellfångelserna! Studie af *Arnim*, ib. 1887 (pseudonym).

31. **Gunnar Frans Leonard Knut Lilliesköld** (1892-), f. 23 dec. 1849 i Hallen, son till komm. och v. pastor därst. Johan Adolf Liljesköld. Efter mogenhetsexamen i Östersund 5 dec. 1872 stud. i

Upsala ht. 1873. Med befrielse från prakt. teol. ex. prästv. i Hsand 17 nov. 1878 till komm. adj. hos fadern i Hallen; past. ex. 14 apr. 1883; utn. komm. i Kall 15 aug. 1881, tilltr. 1 maj 1883, tillika »pastor lappo-num»; utn. khde i Svegs pastorat 4 apr. 1891, tilltr. 1 maj 1892.

G. 24/6 1883 m. *Anna Lovisa Andersson*, f. 24/1 1859 i Segerstad, Värml., dotter af godsägaren Jonas Andersson i Trossnäs i Nor, Värml., och hans första hustru Kristina Eriksson. d. 20/6 1923. Särskildt intresserad ledamot af föreningen för Härjedalsslöjd.

Barn: *Gerda Aurora Charlotta*, f. 2/5 1884; *Klara Armida Erika*, f. 13/10 1885, kassörska i Mäljarbanken i Sveg; *Elsa Anna Maria*, f. 12/10 1886, g. m. folkskoleinspektören Erik Eriksson i Strängnäs; *Gunhild Kristina*, f. 23/11 1888, tandläkare, g. 13/7 1913 m. tandläk. Fritz Malmgren i Hjo; *Märta Gudrun Elisabet*, f. 3/3 1897.

KOMMINISTRAR.

1. **Juuan Joonson** [omkr. 1480] var ungefär vid denna tid kapellan i Sveg, då hans trotjänare Swerke Juuanson från Vivestad i Tuna vid sin död bland annat testamenterade honom en silfversked, och till Stöde kyrka en kettil. (DN 18, n. 106.) Han är sannolikt samme man, som under namnet Jogan Jonson återfinnes som khde i *Hede*, n. 1.

2. **Mogens Pederson Herdalinus** [1606-16?], se khde n. 11.

3. **Alexander Magnus Borch** (1617-23), f. 1596 i Søndre Bork, Ribe stift, där fadern Claus Mortenssøn Borch var sognepräst. Blef stud. i Köpenhamn 1615 och några år därefter kapellan åt herr Mogens Pederssøn här i Sveg samt utnämndes till sognepräst i Elverum i Norge och aflade vid tillträdet 12 maj 1623 sin ämbetsed. Under detta pastorat lydde vid denna tid annexerna Särna och Idre, hvilka vid Brömsebrofreden 1645 tillföll Sverige. Dessa församlingars afgang grep honom djupt, han ville ej tro på dess varaktighet och fortfor i sitt fromma och saktmodiga sinne länge att från predikstolen bedja för sina förlorade får. Han erhöll af Danska styrelsen 20 aug. 1648 ett årligt lönetillägg af 100 dlr för denna minskning i pastoratet samt beviljades nedsättning till hälften af kronoutlagorna. Menigheten höll innerligt af honom, och vid minnet af fadern förlät man hans sons sorenskriver Liv Borchs många mindre vackra streck. Khde Borch afled i sept. 1661.¹

¹ Hans porträtt återfinnes på den tafla från Lillherrdals kyrka, som utställdes år 1911 i Östersund. (Afbildad i Utställning av äldre kyrkliga föremål från Jämtland och Härjedalen. Katalog n. 609. Östersund 1911.) Själfta taflan torde ursprungligen ej tillhört Lillherrdal, utan snarare Särna i Dalarne (se Inledn. till Lillherrdal II, s. 74.)

G. m. *Anne Livsdatter*, som ännu lefde 1650.

Barn: *Claus*, f. 1627, kapellan 1649 hos fadern, sinnessvag, förkortade sitt lif 1665; *Liv*, f. 1630, sorenskriver i Østerdalen; *Jacob*, f. 1632, stud. 1650, baccalaureus 1656, kapellan i Elverum, d. 1668; *Jens*, f. 1634, sogneprest i Elverum, d. 1670; *Niels*, f. 1635, en vildbasare; *Anne*, f. 1637, d. ogift 30/9 1712 i Ullensaker; *Catrine*, f. omkr. 1640 g. m. sorenskriver Hans Thomason Holst, d. 10/2 1723 i Ullensaker; *Lars*, f. omkr. 1644, gräfd 1668 en fiskdamm på Elverums prästgård; *Henrik*, inblandad i ett slagsmål i Grue 1675. (*S. H. Finn-Grønn*, Elverum. En Bygdebekrivelse, 2. Kr:nia 1921, s. 103.)

4. **Oluf Bertilsson** Angdal (1636-42), var under dessa år hjälppräst åt khde Mogens Pederssøn härstädes och blef hans måg, utnämndes 1642 till vice pastor åt khde Oluf Nielsen i Offerdal och blef hans efterträdare, se *Offerdal*.

5. **Ericus Olai Forselius** [1653-1661]. Sacellanus dn. Ericus uppges förstnämnda år varit skyldig kyrkan i Lillherrdal ett belopp af 1½ riksdaler, som sedan betalats. Han har med fullt utskrifvet namn som vice pastor undertecknat Svegs tiondelängd för 1659. Konsist. erbjöd honom 8 mars 1661 sacellanien i Nätra, som han tillträdde på sommaren. Sist komm. i *Resele-Liden*. Egendomligt nog förekommer han äfven under namnet *Schecht*, hvilket kan gifva anledning till den förmodan, att han är fader till den Jacob Schecht Angermannus, som afled som hörare i Umeå skola 1698.

6. **Nicolaus Petri Anzenius**, Umensis [1662], förmodligen f. i Umeå, inskrefs ht. 1653 i Hsands gymn., blef stud. i Upsala 25 okt. 1656, men fullbordade sina teologiska studier läsåret 1659-60 vid Hsands gymnasium och blef kollega i trivialskolans 1:sta klass; han hade en särdeles god stil. Tillträdde kapellanstjänsten i Sveg maj 1662, men drunknade om hösten s. å. Den 2 nov. mottog konsist. bref från sal. dn. Nicolai Anzenius', fordom komminister i Sveg, k. moder med begäran att få behålla detta årets lön att betala hans gäld med; men emedan han ej lämnade hustru efter sig, kunde konsist. ej bevilja henne mer, än hvad som belöpte sig för tiden mellan 1 maj och hans dödsdag. Dock dröjde man med att tillsätta platsen för att få medel till betalandet af hans skulder.

7. **Olaus Unæus** (1663-78), var apologist i Hsands skola, då han 6 dec. 1662 fick konsist. skrifvelse med sig till dominus pastor i Sveg att succedera sal. Nic. Anzenius i sacellanitjänsten. Bodde som kapellan i Mo här i Sveg och tillträdde som khde i pastoratet 1678.

8. **Simon Jonæ Limnæus** (1678-1717), bondson från Limsta i Gudmundrå. Blef gymnasist i Hsand 1663 och stud. i Upsala 20 okt. 1667. Tillträdde som komm. i Sveg 1678. Han ägde och bebodde ett hemman i Öfverbergs by. Enligt hvad tingsprotokollen vittna, var han ganska processlysten och visade sig i de vid denna tid pågående trolldoms-ransakningarna rätt vidskeplig (*E. Modin*). Senare bodde han i Glisberg, hvarifrån han 7 mars 1687 i skrifvelse till guvernören i Gefle anhåller om förskoning med $\frac{1}{2}$ contribution. Af khden Ol. Unæus hade herr Simon år 1680 köpt en vret, och en myräng fick han med sin pastors lof upprödja på prästjordsskogen (Eccl. bost. 3, s. 333). Enl. bref från änkan till Hsands konsist. afled han 20 apr. 1717.

G. m. *Christina Bullernæsia*, dotter till khden i Sveg M. Bullernæsius. Emedan tjänsteåret efter hennes man belöpte sig allenast till 10 dagar, begärde hon ytterligare ett nådår samt anhöll, att hennes hjälpräst hr Olof Löfdal måtte under tiden åtnöja sig med halfva lönen.

Son: *Jonas*, f. 1679, hölls till studier, blef stud. i Upsala 1698, aflade disp. prof. 1706: De dominio primi hominis in res creatas, præs. *J. Eenberg*, d. 1709, jordsattes 12/12 på Upsala kyrkogård.

9. **Olaus Jonæ Löfdahl** (1718-24). Fadern var bonde och soldat i Brunflo och brodern Erik hade ett hemman i Fugelsta, Marieby s:n. Kom till Hsands gymn. hösten 1700 och blef stud. i Upsala 26 okt. 1704, var adj. i sin hemsocken Brunflo åren 1708-12 och blef här i Sveg hjälpräst åt företrädaren 1717. I skrifvelse 29 apr. 1717 begärde han hos konsist. sacellanien »upvisandes församlingens vocation med pastoris underskrift». Vid konsist. sammanträde 5 juni s. å. bifölls detta af konsistoriales; dock uppsköts saken till högv. biskopens ompröfvande, och först efter en undersökning om kapellanens inkomster i Sveg¹ och änkans ekonom. ställning resolverar konsist. 6 nov. s. å., att som änkans villkor är sådant, att hon kan sig uppehålla, såvida hon är barnlös, och har 2 hemman, köpta af sin salige man, men Löfdahl hvarken har åker eller äng, där han kan föda en get, än mindre en häst, hvarmedelst han kan betjäna sig mellan kyrkorna, utan åtnjuter endast en ringa penningelön, så får Ol. Löfdahl sacellanien med fullmakt, änkan Chr. Bullernæsia har att njuta af kapellanens inkomster 20 dlr kmt, det Pastor till henne lefvererar å dn. Löfdahls vägnar af kapellanens del, som hr Pastoren skall betala, »hvilket ingen änkia ännu är skedt och derföre påminnes, at icke des rychte blifwer

¹ Khden E. Sebrelius upplyser i bref 16/10 1717, att kapellanen i Sveg åtnjuter i årligt underhåll af pastore 12 t:r korn och 36 dlr kmt, dessutom unnar pastor honom alla hästpenningar, som af Herrdalen stiger till 6 dlr och af Öfverhogdal till 4 dlr 16 öre kmt, och dess förutan 10 öre s:mt af hvar rök om året. (Hdpr. 6/11 1717.)

uthspridit, så at andra icke må draga det sig til efterdöme». Löfdahls fullmakt uppsattes 5 mars 1718. Han skötte sig ej till församlingens belåtenhet, och 6 febr. 1723 var han inkallad och varnades af konsist. för oskickligt lefverne och svordom, men redan 3 sept. samma år besvärade sig khden E. Sebrelus ånyo öfver hans otidighet och öfver, att han blifvit af honom flera resor öfverfallen, samt anhöll att Löfdahl måtte blifva därifrån transporterad till att all vidare och vidlyftig action undfly. Konsist. fann skäligt att honom förflytta och anförtro honom kollegatet i prima classe scholæ trivialis i Hsand, på det han måtte vara så mycket närmare under konsist. uppsikt, och däremot förordna hr Jonas Grubb att i hans ställe vara kapellan i Sveg. Ombytet skulle ske emellan scholæterminerna vid jultiden, och begge icke desto mindre behålla sin lön för detta året (Hdpr. 2/10 1723). Löfdahl anhöll 20 nov. att få stanna kvar i Sveg, till dess han kunde få någon fördelaktigare lägenhet, emedan sal. herr biskopen dokt. Wallin försäkrat honom därom och han vid kollegatet sig och sina många små barn ej kunde föda. Konsist. förklarade sig härutinnan ingen ändring kunna göra och befalldes L. förfoga sig hit till kyndelmässotiden; i vidrig händelse så undginge honom äfven denna beställningen. (Hdpr. 11/12 1723.) Men ej heller i Hsand kunde han hejda sin otidighet. Efter att ha 2:ne gånger suspenderats och 1727 på Hsands rådstuga pliktat för okväde och svordom, blef han 18 sept. 1728 af konsist. afsatt både från sitt prästerliga ämbete och sin lägenhet. Från år 1730 uppehöll han sig i Gudmundrå och från 1736 i Bjerträ; på bägge ställena sysslade han under sin fattigdom med barns undervisning, hade härunder gjort god uppbyggelse samt fört ett stilla, nyktert och saktmodigt lefverne och blef på egen begäran restituerad 17 aug. 1743. Han drunknade 5 juli 1748, 76 år gammal, och begrofs i Bjerträ 10 juli s. å.

G. 1) 5/11 1711 i Brunflo m. *Magdalena Warg*, dotter till häradsskrifv. i Jämtland Zach. Warg och Anna Saltenia;

2) i Hsand 23/11 1727m. *Anna Vibonia*, underofficersdotter från Västerbotten, änka efter en rustmästare; d. kort före sin man 21/5 1748, 61 år g. i Locknö, Bjerträ, där makarna bodde.

Af barnen: *Anna*, f. i Brunflo, döpt 29/8 1712.

10. **Jonas Grubb** (1724-51), komm. 2 okt. 1723, tilltr. i febr. 1724, v. pastor 1745, utn. khde i *Sveg*, se ofvan.

11. **Johan Örner** (1752-59), f. 1715, son till rustmästaren Joh. Örner i Hammerdal. Stud. i Upsala 3 febr. 1736; efter 10 års vistelse vid universitetet prästv. i Hsand 1746 till adjunkt hos prosten Sebrelus i Sveg, erhöill fullmakt som kapellan 29 maj 1751, tilltr. 1752 och afled i

november 1759. »Han var en mycket munter, men tillika allvarlig och skickelig lärare», som hållit sina åhörare i stor lydno och respekt. Lämnade *Tunæus* upplysningar om Svegs prästerskap.

G. m. *Sophia Burman*, bokhållaredotter från Carlholm, sedermera omgift m. kronobefalln. man Petter Gran.

Son: *Johannes*, f. 1759, stud. 1777, auditor vid Kgl. artilleriet, d. af lungsot nov. 1801.

12. **Mårten Larsson Thunborg** (1761-74), f. 1719 i Ljustorps s:n, son till bonden Lars Olsson i Tuna by. Intogs i Hsands gymnasium ht. 1737, stud. i Upsala 19 sept. 1741, aflade prästex. i Hsand 23 aug. 1751 och prästv. 25 i samma månad till adj. åt khden P. Sundberg i Njurunda; nådårspred. i Tynderö 13 sept. 1757 hos afl. komm. Jac. Thelbergs änka, adj. i Skön 1759, nådårspred. i Sveg 1760, erhöll 1:sta förslagsrummet och fullmakt som komm. i Sveg 29 nov. 1760 med tilltr. 1 maj 1761. Hittills hade pastoratets komm. haft sin bostad i Sveg, men genom gifte med änkan efter en förmögen länsman Olof Hedenberg i Lillherrdal, fick Thunborg med henne ett hemman Heden i sistnämnda socken, dit han flyttade år 1763. Af hans tidigare verksamhet som präst känner man ej mycket, men här kom han att spela en ganska uppseendeväckande roll. Till sin läggning synes han varit en känslomänniska med dragning till pietismen och vitsordades att med redighet ha förestått sitt kall och haft mycken nit och ömhet för själars omvändelse och deras salighets befordran. Han hade sålunda lyckats att i sin församling framkalla en välbehöflig andlig uppräckning, som emellertid kom att efter en tid urarta till ett fanatiskt svärmeri med de för dylika rörelser ofta osunda öfverdrifterna. Vändpunkten till det sämre inträdde omkring 1768, då en nyväckt bondhustru Karin Olofsdotter i byn Nordanhån, kallad »Bång-Karin», började uppträda med extatiska predikningar under konvulsiviska kroppsrörelser och tungomålstalande o. s. v. På den okunniga befolkningen i denna efterblifna landsända verkade dessa. »undersdrifter» som en farsot, särskilt bland kvinnor och barn. Komm. Thunborg synes till en början ansett dessa yttringar för ett djäfvulens verk, hvilket han med böner och besvärjelser sökte afstyra, men kom slutligen till den motsatta öfvertygelsen, att de voro den Helige Andes omedelbara nådeverkningar. Den naturliga följderna häraf blef, att han i stället för att stäfja de oordningar, som nu uppkommo, bidrog till deras spridande, i det att han från predikstolen anbefalldes sina åhörare att bevittna Bång-Karins extatiska utbrott. Kontraktsprosten C. J. E. Hasselberg har i sin synodalafhandling »Norrländskt fromhetslif på sjuttonhundratalet» ingående behandlat såväl förutsättningarna som fortgången af denna rö-

relse, och vi hänvisa till detta grundliga och lärda verk. Här må endast något utrymme ägnas åt myndigheternas åtgöranden för svärmeriets städfjande.

När anmälan inkom till Hsands konsist. om svärmeriet i Lillherrdal, trodde sig konsist. tryggast gå tillväga genom att anmoda prosten O. Genberg i Offerdal att vid visitation på stället undersöka om dess anledning och beskaffenhet (Hdpr. 18/5 1771). Visitationen, som ägde rum 27 juni 1771, verkställdes med grundlighet och samvetsgrannhet; på församlingens katekeskunskap kunde ej klagas, men visitator rekommenderade till studium Sven Bælters »Tankar öfver någras förmenta omedelbara uppenbarelser», samt ålade khden Rissler att med allvar förehålla sin komminister hans efterlåtenhet för svärmame, under förhoppning att därigenom de entusiastiska upptågen skulle af sig själf aftaga och kväfvas. Men på hösten inberättar khden Rissler (Hdpr. 11/9 1771), att entusiasmen till alla rättsinnigas oro börjat tilltaga, isynnerhet bland barn, ynglingar och oförståndiga kvinnor, i det de kasta sig på jorden, hväsa, skria och hafva sällsamma läten samt kalla sig omvända, samt att sedan komm. Thunborg på sitt vanliga sätt på 14. sönd. eft. Tref. ifrigt påyrkat allas bättring, de samma afton skockat sig tillhopa och i hans närvaro öfvat dylikt svärmeri, utan att han sökt afstyra saken. Den förföriska kvinnan och profetissan Karin Olofsdotter förspörjes ha utspridt, att frälsaren kommunicerat henne på en myr i skogen, därvid Thunborg varit närvarande. Hans son och styfbarn voro äfven intagna af samma svärmeri, utan att afhållas af fadern. Konsist. anmälde saken för landshöfdingen i Gefle, som anbefalldes tingsransakning häröfver samt förbjöd dessa svärmande sammankomster vid utsatt vite, men samma dag förordningen härom upplästes i kyrkan, hade en stor del af de svärmande församlat sig på Thunborgs gård och under skri och oläte med skymfliga ord betygat sin ringaktning för öfverhetens påbud (Hdpr. 16/10 1771). Thunborg förbjöds att predika i Lillherrdal och fick konsistoriets anmaning att ofördröjligen flytta till moderförsamlingen. Den rättsliga undersökningen leddes af häradshöfd. J. J. Wasell på Lillherrdals ting 10-13 dec. 1771, domkapitlets ombud var khden P. Wasenius i Torp, och domen, som föll sistn. dag, förklarade Thunborg för lära och uppförande sitt ämbete förlustig och till förekommande af vidare oreda befalld att från samma ort sig afhålla. Past. adj. Mauritz Thelberg förordnades att mot halfva lönen förestå sacellanstjänsten och Thunborg afreste till Sthm, där han välvilligt mottogs af vänner i de pietistiska kretsarne. Han öfverklagade följande år häradsrättens utslag i Svea hofrätt, som i nov. 1772 äfven upphäfdde domen och återförvisade ärendet, enär han i detta religionsmål ej af konsist. varit inkallad och förhörd. I mars 1773 vistades han

i sin födelseort Ljustorp, och där träffades han af konsist. skrifvelse, som kallade honom att sig 31 mars ofelbart i domkapitlet infinna. Förhöret pågick denna och följande dagar och afsåg att få svar på en mångfald honom förelagda frågor, särskildt angående hans ställning till Bång-Karin och hennes undersdrifter. Först 15 därpå följande maj förelåg konsistoriets sammanfattning och betänkande öfver förhöret. Ehuru domkapitlet funnit komm. Thunborgs svar i flera punkter varit tvetydiga, framgick dock, att han, ledd af en falsk fantasi, orediga och irriga tankar, styrkt och underhållit och fortplantat de svärmaktiga religionsrörelser, som yppat sig i Lillherrdal. Ehuru domkapitlet visserligen befarade, att genom hans bibehållande vid ämbetets utöfvande därstädes svärmeriet åter skulle flamma upp, tillät konsist. honom dock att återvända och inträda i sin tjänst, efter att kraftigt förmanat honom att hålla sig till Guds ord, vakta sig för nyheter, förbjuda konventiklar och i sina predikningar bruka all försiktighet. Vid hans återkomst började svärmeriet, som under hans bortovaro saktat sig, ännu häftigare uppblomma och urartade till otyglade och sedligheten sårande uppträden. Ny urtima tingsransakning hölls i anledning häraf i Lillherrdal 24-28 jan. 1774 af häradshöfd. Wasell, där äfven khden Wasenius fungerade som konsist. ombud och i nu skarpare ton än vid förra ransakningen bedömde Thunborgs handlingssätt, såsom att denne i sin själfkänsla sökte frantaga folket all förnuftig eftertanke, föregaf omedelbara uppenbarelsen och ingifvelser, illa dömde, förnedrade och svärtade alla andra nitiska lärare och utropade dem för antikrist för att upphöja sig själf som den ende renläriga prästen o.s.v., och hemställde om hans skiljande från denna orten på det lugn och ro måtte återställas i Guds församling. Konsistorieombudet synes dock ej yrkat på hans förlust af prästämbetet. Alla dessa handlingar insändes nu till Svea hofrätt, men innan denne afkunnade sin dom, kallades Thunborg att före februari månads slut 1774 infinna sig till muntligt förhör i Sthm. Här måste han under årets lopp afvärja advokatfiskalens anklagelser och afgifva sina påminnelser, och väl kan erkännas, att han med frimodighet och orubblig fasthet vidhöll sin öfvertygelse, men att han tillika ådagalade en öfverspändhet, som öfvergick förståndets gränser. I öfverensstämmelse med advokatfiskalens slutpåstående fällde Hofrätten 5 dec. 1774 sin dom, hvarigenom komm. Thunborg afsattes från tjänst och prästämbete samt skulle interneras å Hsands hospital. Domens verkställighet fördröjdes därigenom, att Thunborg under sin vistelse i Sthm gifvit upphof till en likartad orolig rörelse, hvilken påkallat Stockholms stads konsistorii ingripande. Men före afgörandet afled komm. Thunborg 31 aug. 1775. Hans begrafning försiggick på Maria kyrkogård under stor anslutning af en hängifven skara

trosvörvanter. Hvad de svärmande i Lillherrdal beträffar, erhöillo de rätt lindrig dom. Enl. khden Risslers anmälan fortfor rörelsen ännu en tid, hvartill de bref och skrivelser, som af Thunborgs anhängare i Sthm uppsändes till orten, mycket bidrogo (Hdpr. 13/4 1776). Konsist. fann i anledning häraf lämpligt, att till Lillherrdal beordra prosten Sven Hellström i Undersåker att med biträde af khden N. Paulin i Oviken, genom undervisning bringa de svärmande till öfvertygelse om sin villfarelse. Den förstnämnde utarbetade därjämte en skrift, som följande år äfven utkom på trycket.¹ Och genom lämpliga och fogliga åtgärder från prästerskapets sida förlorade denna rörelse småningom sin svärmiska karaktär.

G. 21/6 1761 m. *Catharina Bonge* från Mora, Dalarne, änka 2/7 1758 efter den gudfruktige och välbergade länsmanen Olof Hedenberg i Heden, Lillherrdal. Familjen synes stannat här i socknen.

En son *Lars*, f. 1762. Halfsyskonen voro *Greta Hedenberg*, f. 17/1 1750, nämnes gift 1787, *Olof Hedenberg*, f. 13/4 1756, blef bonde här i kyrkbyn g. 4/6 1781; *Catharina Hedenberg*, f. posthuma 30/8 1758. Hos henne var *Lars* boende 1814 (se *Hasselberg*, anf. arbete, s. 99, not).

KOMMINISTRAR I LILLHERRDAL.

13. **Pehr Rödén** (1775-93) utn. komm. i Sveg-Lillherrdal 13 sept. 1775, komm. i Offerdal-Alsen 7 sept. 1791, tilltr. 1793, se *Offerdal*.

14. **Hans Nordlund** (1792-93), f. 17 dec. 1749 i Nora s:n, son till bonden Anders Persson i Bölesta och Karin Jonsdotter; blef gymnasist i Hsand 1770 och stud. i Upsala 1775, prästv. 24 juni 1780 till adj. åt khden C. Wagelin i Hede, som i febr. följ. år klagar, att hans medhjälpare H. Nordlund öfvergifvit sin station; denne själf klagade, att han blifvit illa bemött. Efter 3 månaders suspension återfick han tjänsten, enär han uppfört sig beskedligt i hemorten, och förordn. till hjälp åt sockenpredikanten i Junsele juli 1781; var adj. i Säbrå-Häggdånger 1785, då afl. brukspred. L. Bodlunds änka Elisab. Harlin begär honom till nådårspred. i Viksjö; förordn. till v. komm. i Hede 18 febr. 1789 efter E. Mörts afsättning. Slutligen utn. till komm. i Sveg 8 aug. 1792, afled han redan 5 nov. 1793. Orden *jamenja* och *warder såsom*, hvilka finnas skrifna bredvid hans namn i Nora födelsebok, torde varit af honom flitigt använda uttryck.

¹ *S. Hellström*, Wälment föreställning til de i Lillherrdal för swärmeri angifne personer, angående deras så kallade unders-drifter, uppenbarelser och sammankomster. Pro Fide et Christianismo. Sthm 1777.

15. **Edvard Forsslöf** (1795-1809), utn. till komm. i Lillherrdal 3 dec. 1794, fick tillstånd att uppskjuta ditflyttningen till mars 1795. Komm. Forsslöf besvärar sig öfver, att honom förmenas att emot arrende få nyttja Lillherrdals prästbord, som blifvit bortarrenderadt för 2 år, ehuru han är förpliktad att bo i Lillherrdal och bör vara mest berättigad till detta annexprästbord, så mycket hellre som hans företrädare efter förflyttningen till annexet måst vidkännas ett dubbelt miltal ämbetsresor än pastor och utan arrende nyttjat detta prästbord. Genom detta bortarrenderande har F. blifvit försatt i stor förlägenhet så tillvida, att han till ämbetsresornas bestridande antingen måste lega skjuts eller köpa foder till en hästs underhåll, hvilket hans knappa lön icke medgifver. Khden W. Huss bestred uppgiften om de dubbla miltalen, tvärtom hade komm. 3 mil mindre väg nu. Konsist. fann komm. ej äga absolut rätt sig erkänd att arrendera prästbordet, men manar khden laga så, att arrendatorn nästa år afstår prästbordet, då Forsslöf får öfvertaga det. (Hdpr. 23/6 1795.) Denne fann ock sin lön för svag, och socknemännen utlofvade fördubbla hans penningelön, undantagandes Linsellsborna som nyligen skaffat sig egen kapellpredikant (Hdpr. 5/10 1796). Komm. i Refsund-Sundsjö 1809, sist khde i *Sveg*, se ofvan n. 25.

16. **Pehr Liljeblad** (1810-11), f. 23 okt. 1778 kallade sig förut *Gustin*, fadern var bonde i Marieby. Intogs i Hsands gymn. 1797, stud. i Upsala 1802, prästv. 16 juli 1805 till past. adj. i Berg, blef 17 febr. 1807 kapellpred. i Linsell samt utn. till komm. i Lillherrdal 1810, men afled redan 1 maj 1811.

17. **Per Staaff** (1812-24), past. adj. i Sveg 1 maj 1809, nådårspräst i Lillherrdal 6 juni 1811, komm. härstädes 1 maj 1812; tillträdde som khde i *Rödön* 1 maj 1824.

18. **Henrik Nordgren** (1824-29). Efter att tidigare tjänstgjort som past.-adj. och nådårspred. i Svegs pastorat under åren 1811-19, erhöll han i sept. 1823 fullmakt som komm. i Lillherrdal, tilltr. 1 maj 1824; sist komm. i *Njurunda*.

19. **Olof Nordensson** (1829-36), komm. i Sveg-Lillherrdal 1 mars 1829, tilltr. s. å.; tilltr. Hede pastorat 1836, sist khde i *Resele*.

20. **Erik Edvard Forsslöf** (1836-66), f. 8 jan. 1795 i Torp,

23 maj 1817, prästv. i Hsand 19 dec. 1822 till adj. åt sin fader; past. adj. i Hede 7 maj 1828, komm. adj. åt sin svåger komm. N. Planting Bergloo i Hackås aug. s. å., utn. kapellpredikant i Linsell apr. 1830, tilltr. 1831, slutligen komm. i Lillherrdal maj 1836. Afled 14 apr. 1866. Säges varit en storvuxen och robust man.

G. 18/7 1830 m. *Sara Catharina Biberg*, f 1/5 1792 i Lit, dotter af landsfiskalen Olof Fredr. Biberg och Christina Cath. Huss. Forsslöfs änka, en liten, spenslig och rörlig kvinna, afled 16/10 1867. Barnlösa.

Lillherrdal blef därefter eget pastorat.

KAPELLPREDIKANTER I LINSELL.

1. **Johan Christopher Ruuth** (1795-1804). Söndagen 2 aug. 1795, då komm. E. Forsslöf förrättade gudstjänst i Linsell, sammanträdde församlingens ledamöter efter predikan och ställde till dåv. past. adj. J. C. Ruuth en förfrågan, hvad lön han kräfde, i fall han skulle antagas till särskild predikant där i församlingen. Han fordrade af Ransjö och Linsells byar (19 hemman) 1 spann godt korn af hvarje rök, och af Glöte och Lofsdalens byar (20 hemman) ett halft pund godt smör och utfodring för 4 kor, tilldess församlingen kunde skaffa honom hus och jord. Byarna Glissjöberg och Mosätt i Sveg, som på grund af lång väg till moderkyrkan önskade få kyrkorätt i Linsell, skulle gifva honom 32 skilling röken. Khden W. Huss tillstyrkte framställningen, då det skedde utan förminskning i prästerskapets inkomster; själf ville han bidra med 2 t:r till den blifvande kapellpredikanten. Härtill gaf konsist. sitt bifall 14 okt. 1795, och till församlingens första kapellpredikant utnämndes Ruuth 21 okt. s. å. Till prästbord inköpte Ransjö och Linsells hemmansåbor 16 april 1798 ett hemman i Ransjö.¹ Ruuth utnämndes 17 nov. 1803 till brukspredikant i Graninge. Sist khde i *Hede* n. 19.

2. **Pehr Liljeblad** (1807-10), utn. till kapellpred. i Linsell 17 febr. 1807. Från hans hand förskrifva sig församlingens äldsta ministerialböcker; komm. i *Lillherrdal* 1810, se ofvan.

3. **Olof Tannlund** (1811-12), v. komm. i Sveg 12 juli 1809, förordn. till v. kapellpred. i Linsell 2 juli 1810, blef ordin. härst. 1811,

¹ Genom byte och en mellangift af 1,200 rdr förvärfvades 14 maj 1859 i stället ett hemman i Linsell till kapellpredikantsboställe, hvarå laga fasta meddelades 19 apr. 1861.

men fick förordnande som komm.adj. i Brunflo 1 juli 1812. Sist komm. i Stöde, där han tillträdde 1 maj 1835, se *Tuna*, komminister.

Under 6 års vakanstid uppehölls gudstjänsten af Svegs präster med predikningar några gånger om året.

4. **Michael Huss** (1818-21), utn. kapellpred. i Linsell 18 febr. 1818, kapellpred. i Stugun och Borgvattnet 1821; sist khde i *Mo*.

5. **Sven Mellgren** (1821-28), f. 29 okt. 1791 i Refsund, son till bonden Lars Jonsson i Melgåsen. Stud. i Upsala 18 okt. 1814, absolverade seminariet vt. 1815, disp. pro ex. vt. 1817, prästvt. i Hsand 13 dec. 1818 till biskopsadj., erhöill 1820 transport som past.adj. i Sveg och utn. till kapellpred. i Linsell juli 1821; beviljades tjänstledighet i apr. 1828 för att sköta sin försvagade hälsa och afled 3 nov. s. å.

G. m. *Catharina Margareta Forsslöf*, f. 19/11 1796, dotter till khden Edvard Forsslöf i Sveg; d. 22/3 1826.

Barn: *Lars Edvard*, f. 5/9 1820; *Sven Salomon*, f. 1822, d. s. å.

Tr.: De visione inaugurali prophetæ Ezechielis, præses. *G. Sjögren*. Ups. 1817.

6. **Erik Edvard Forsslöf** (1831-36), komm. i *Lillherrdal*, se ofvan.

7. **Carl Aron Lidsten** (1837-46), f. 14 dec. 1805 i Rödön, son af expedit. kronobefallningsman Aron Lidsten och Ingeborg Olofsdotter i Silje. Stud. i Upsala vt. 1828, prästvt. i domkyrkan därst. 13 juni 1830, kallad till huspredikant hos friherrinnan A. M. Geete, f. von Otter; past. adj. i Sveg jan. 1832, curam pastoris gerens i Hede jan. 1834, v. kapellpred. i Linsell okt. 1836 och ordinarie kapellpred. härst. maj 1837. Anklagad för gröfre tjänstefel afstängdes han från predikantbefattningen, som från hösten 1842 uppehölls af Sven Wagenius, till dess domen föll, hvarigenom L. förklarades predikoämbetet förlustig och skiljdes från tjänsten i juli 1846. Försörjde sig därefter som tingsskrifvare och afhände sig lifvet 1849.

8. **Johan Gustaf Thelberg** (1847-61), utn. kapellpred. i Linsell 30 aug. 1847, tilltr. i sept. s. å. Var den förste, som här ordnade och ledde skolundervisningen enl. 1842 års stadga, skollärare i Lit 4 maj 1859, tilltr. där 1861; sist khde i *Vännäs*.

9. **Claes Nathanael Svanström** (1861-71), se nedan komm. i *Linsell* n. 1.

KOMMINISTRAR I LINSELL.

1. **Claes Nathanael Svanström** (1871-74) hade från sin prästvigning 27 dec. 1859 i olika egenskaper tjänstgjort här i Svegs pastorat, då han utnämndes till kapellpredikant och skollärare i Linsell sept. 1861 och hitflyttade 19 okt. s. å. Förordn. 30 nov. 1870 till vice pastor i Lillherrdal, och då kapellpred. befattningen i Linsell 1 maj 1871 öfvergick till komministratur, blef han dess förste innehafvare. Utn. till khde i Stuguns nya pastorat tillträdde han där 1 maj 1874, se *Stugun*.

2. **Olof Emanuel Arbman** (1876-81), utn. till komm. i Linsell 11 sept. 1876 och hitflyttade 2 nov. s. å., utn. komm. i Sundsvall 20 maj 1881, öfvertog tjänsten 30 juni s. å. på förordnande och tilltr. 1 maj 1882; sist khde i *Borgsjö*.

3. **Rickard Lundqvist** (1882-89), f. i Refsund 29 dec. 1848, son till komm. i Stigsjö Richard Theodor Lundqvist, aflade mogenhetsex. i Strängnäs 10 dec. 1872, stud. i Upsala 1875, prästv. 18 aug. 1881 och förordn. till v. komm. i Linsell, utn. till ordin. komm. härst. 1882. Den 6 nov. 1836 ingingo till domkapitlet anmärkningar mot komm. Lundqvists vandel, undersökning anställdes 10-12 febr. 1887, hvarvid klagomålen befunnos grundade, men innan domen öfver honom afkunnades, afled han af hjärtslag 24 sept. 1889.

G. 26/7 1869 m. *Brita Hamrin*, f. i Stigsjö 13 dec. 1849, dotter till hemmansägaren Hans Hamrin i Ultrå och Brita Larsdotter, d. 19/5 1915 i Hsand.

Barn: *Richard Theodor*, f. i Stiggjö 15/9 1869, skollärare i Häggdånger, d. 24/5 1923; *Vendla Kristina*, f. 6/5 1874, g. 19/11 1911 m. postvaktmäst. Joh. Edv. Nyström i Hsand; *Gustaf Reinhold*, f. 22/6 1880, komm. i Styrnäs 1914; *Axel Herman*, f. i Linsell 11/11 1882, bankrevisor; *Ellen Charlotta*, f. 4/8 1885, småskollärarinna, g. 28/6 1918 m. folkskoll. Karl Anshelm Egidius Karlsson; *Hilmer Otto*, f. 23/10 1888, d. 15/11 1890.

4. **Nils Gustaf Beskow** (1891-94), utn. komm. i Linsell 27 sept. 1890, tilltr. 1891; tilltr. som komm. i Åre 1894; se vidare khdar i *Resele* n. 21.

5. Fil. dokt. **Erik Modin** (1894-99), förordn. 30 dec. 1889 till v. komm. i Linsell, tillf. pastor i Sveg juli 1890-apr. 1892, utn. till komm. i Sveg-Linsell 22 juli 1893, tilltr. 1 maj 1894. Erhöll på begäran härifrån afsked från 9 nov. 1898 och utn. s. d. till pastoratsadj. i Ytterhogdals pastorat. År 1898 firade Linsells kyrka sitt 100-årsminne, hvarvid dokt.

Modin i korta drag skildrade församlingens och kyrkans historia. Under sin mångåriga vistelse i Svegs pastorat samlade han materialet till sitt förträffliga arbete Härjedalens ortnam och sägner och till sina öfriga talrika publikationer rörande landskapets kulturhistoria och naturförhållanden. Initiativet till bildandet af ett folkbibliotek i Linsell har äfven utgått från honom. Tillträdde komministraturen i Multrå 1 maj 1904, se vidare *Sollefteå*.

6. **Erland Frans Robert Franzén** (1901-14), f. i Järbo, Karlstads stift, 7 juni 1867. Föräldrar: folkskolläraren i Persnäs Frans Nilsson och Gustava Erlandsson. Efter skolstudier i Kalmar stud. i Upsala (Kalmar nation) ht. 1891; med befrielse från prakt.-teol. ex. prästv. för Hsands stift 18 dec. 1899, utn. komm. i Linsell 16 febr. 1901 med omedelbart tillträde. Utn. komm. i Söderåkra, Kalmar län, 24 jan. 1914, tilltr. s. å.; khde i Gräsgårds och Segerstads pastorat på Öland 1923.

G. 18/8 1901 m. *Hanna Emilia Antoinette Ringberg*, f. i Tryserurn 20/4 1873, dotter till kontr.prosten och khden i Ålem Theodor Emanuel Ringberg och Blenda Gustava Maria Raab.

Barn: *Frans Edvard Emanuel*, f. i Linsell 17/7 1902, fil. kand.; *Torborg Maria Eva Gustava*, f. 31/3 1907; *Gulli Hanna Norah Augusta*, f. 17/5 1908; *Birgit Signe Ingegerd*, f. 2/7 1912.